

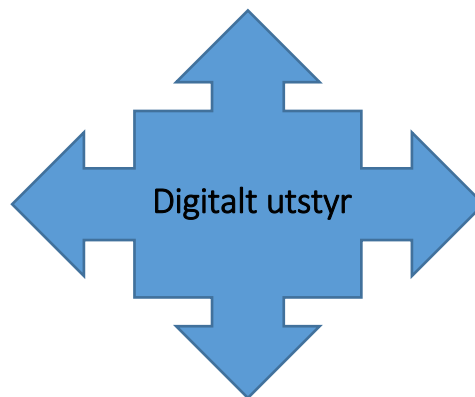
«Digital oppvekst»

En overordnet digital plan for sektor for kunnskap, mangfold og kultur

2024 – 2027

Teknologi og digitale flater gir nye muligheter
til å dele, lære, samhandle og kommunisere.

Kompetanse
og bruk

Utvikling

Ifølge rammeplanen skal barnehagens digitale praksis bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn.

Læreplanen forutsetter at lærere tar i bruk digitale verktøy i undervisningen, samt bidrar til å utvikle elevenes digitale ferdigheter i fag

Innhold

Innledning.....	2
Nasjonal strategi 2023-2030	2
Barnehagens digitale praksis.....	3
Skolens digitale praksis.....	4
Drangedal i balanse og utvikling.....	5
Barnehager og skoler i Drangedal kommune.....	6
Overordnet digital plan for oppvekst i Drangedal 2024-2027 prioritere to hovedområder:.....	7
Utfordringer og veien videre	7
Digitalt utstyr.....	7
Personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming.	8
o digitalisering og tjenesteinnovasjon innen oppvekstfeltet	8
o styrking av informasjonssikkerheten gjennom medlemskapet i IT Grenland	8
Digitalisering i dialog med innbyggerne	8
Økt digital kompetanse	8
Videre arbeid	10

Innledning

Nasjonal strategi 2023-2030

Nasjonal strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole 2023-2030 ble publisert 20.04.2023 av regjeringen¹. Denne strategien med sine hovedmål er et grunnlagsdokument for Drangedal kommunes digitale plan for oppvekstområdet.

Utdrag fra strategien:

Digitaliseringen er kanskje den største endringen som har skjedd i norsk skole i de siste årene. Slike endringer kan ikke styres av eller forankres i en enkelt beslutning, en enkelt plan eller forskrift, og bør møtes som en naturlig del av skoleutviklingen. Vi må ha gode mekanismer og strukturer for å håndtere utfordringene og samtidig dra nytte av mulighetene, uten å forvente at vi har alle svarene på forhånd.

¹ Nasjonal strategi utarbeidet i samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet og KS:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/strategi-for-digital-kompetanse-og-infrastruktur-i-barnehage-og-skole/id2972254/>

I hverdagen må ledelsen, lærerne og de administrativt ansatte ta gode valg om pedagogisk og administrativ praksis ut fra de rammene de har. Framover må vi samarbeide om bedre løsninger for at tilgang til og bruk av digitale løsninger i barnehage og skole er hensiktsmessig og forsvarlig, med mål om å gi barn og unge et best mulig tilbud ut fra deres forutsetninger og behov.

Hovedmålene for strategien er:

- 1. Elever utvikler digital kompetanse i tråd med læreplanverket. Barnehagens digitale praksis bidrar til barnas lek, kreativitet og læring i tråd med rammeplan for barnehagen.*
- 2. Ansatte i barnehage- og skolesektoren har profesjonsfaglig digital kompetanse til å oppfylle intensjonene i rammeplanene for barnehage og SFO og læreplanverket i skolen, med en kunnskapsbasert tilnærming.*
- 3. Alle barn, unge og voksne har inkluderende, trygge og gode digitale miljøer i barnehage og skole.*
- 4. Den digitale grunnmuren og tilgangen til digitale løsninger er bærekraftig, av god kvalitet og bidrar til et likeverdig barnehage- og opplæringstilbud i hele landet.*
- 5. De digitale tjenestene og informasjonsforvaltningen i barnehage- og skolesektoren har barn, elever, ansatte og foreldre i sentrum, og blir utviklet som sammenhengende tjenester.*

Barnehagens digitale praksis²

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Bruk av skjerm i barnehagen har som oftest et formål. Spill kan for eksempel brukes til læring av farger, bokstaver og tall, å se film kan barnehagen gjøre som del av læringen om et tema og gi bakgrunn for samtale. Men det skjer også at barnehagen bruker skjerm når de skal kose seg litt ekstra.

² Kilde Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/arbeidsmater/digital-praksis/>

Det viktigste er at de barnehageansatte utøver sin kompetanse på dette område og tar bevisste digitale valg på barnas vegne. Riktig bruk av teknologi i barnehagen gir kompetanse, samarbeidsevne, glede og mestring

Personalet skal

- utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern
- legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer
- vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk
- utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna.

Skolens digitale praksis³

Teknologi påvirker alle aspekter av vår hverdag og har endret måten vi lærer, kommuniserer, underholder oss, finner informasjon og tilegner oss kunnskap. Disse endringene er og vil i tiden fremover bli mer synlige på alle nivåer i utdanningssystemet. Denne prosessen skaper nye utfordringer for lærerens arbeidsmetoder i pedagogisk, didaktisk og administrativ sammenheng, elevenes digitale dannelse, samt utvikling av deres fagkunnskaper og grunnleggende ferdigheter. I dag er det mer viktig enn noensinne at barn og unge ikke bare er passive konsumenter av produkter, tjenester og informasjon. Opplæringens rolle er blant annet å danne elever som er i stand til å identifisere troverdig informasjon, sitere kilder, beskytte egne åndsverk, ta i bruk etiske verdier og holdninger i kommunikasjon og samhandling, produsere egne digitale ressurser og utvikle et reflektert forhold til egne og andres handlinger, kulturelle forskjeller, verdier og rettigheter.

Lærers rolle står sentralt i denne sammenhengen. For å være i stand til å utvikle de grunnleggende ferdighetene og fagkunnskap hos elevene må lærere utvikle sin egen profesjonsfaglige digitale kompetanse i lærerutdanningen og videre gjennom profesjonell læring og utvikling i løpet av sin yrkeskarriere. Lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse har et tosidig siktemål: Det ene handler om profesjonsutvikling, det andre om selve profesjonsutøvelsen.

³ Kilde Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/digitalisering/rammeverk-larers-profesjonsfaglige-digitale-komp/>

Lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PfdK) er en dynamisk og sammensatt kompetanse som påvirkes av utviklingen i samfunnet:

Drangedal i balanse og utvikling

Drangedal kommune jobber etter strategien «Drangedal i balanse og utvikling» med tilhørende satsinger. Disse satsingene er reformulert og utvidet i hovedprioriteringene som kommer fram nedenfor.

Hovedprioriteringer:

1. En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som legger grunnlag for en tjenesteproduksjon tilpasset demografiutviklingen fram mot 2030
2. Målretta satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og ei positiv samfunnsutvikling i kommunen

Tiltak og presiseringer under hovedprioritering 1 - robust kommuneøkonomi- er et utgangspunkt for blant annet arbeidet med en digital plan for sektor for kunnskap, mangfold og kultur. Se det som er satt i kursiv under;

- Tilpasse driftsnivået i den kommunale organisasjon til et langsiktig bærekraftig nivå.
 - Gjennomgang av den kommunale organisasjonen med sikte på omstilling og tilpassing til et driftsnivå som er innenfor våre langsiktige inntektsrammer
 - Omstillingsarbeidet må også ha som mål å bidra til et tjenestetilbud som er tilpasset den økte andelen eldre vi får fram mot 2030.

- *Fokus på tjenesteinnovasjon og digitalisering, primært for å effektivisere tjenesteproduksjonen, men også for å heve kvaliteten og bedre dialogen med våre innbyggere*
- Videreutvikle vårt system for internkontroll og rapportering for å sikre forutsigbarhet, kvalitet og legitimitet til de kommunale tjenestene
- Et bærekraftig og realistisk investeringsnivå både når det gjelder finansiering og framdrift.
 - Prioritering av prosjekter som kan gi direkte positiv virkning for kjernetjenestene til våre innbyggere
 - Dernest prioritering av prosjekter som kan bidra til å utvikle og effektivisere vår tjenesteproduksjon
- Utvikle det interkommunale tjenestesamarbeidet – primært innenfor Grenlandssamarbeidet
 - *Etablere en mer systematisk struktur for de faglige nettverkssamarbeidene slik at de på en helhetlig og planmessig måte kan bidra til kvalitet i de kommunale tjenestene og synliggjøre nytten av samarbeidet.*
 - *Fokus på digitalisering og tjenesteinnovasjon.*
 - *Syrking av informasjonssikkerheten gjennom fullt medlemskap i IT Grenland.*

Barnehager og skoler i Drangedal kommune

I Drangedal har kommunen over tid investert i digitalt utstyr til grunnskolene slik at alle elever har tilgang til digitalt utstyr (Ipad og/eller PC). Skolene benytter seg av digitale tavler og digitale læreverk/læremidler i undervisningen.

Barnehagene i Drangedal har lite digitalt utstyr. Hver barnehageavdeling har i 2023 en enhet/ Ipad. Den benyttes i hovedsak av de ansatte til administrativt bruk.

Dersom barnehager og skoler i Drangedal kommune skal jobbe strategisk med fokus på økt digitalisering og tjenesteinnovasjon, og dersom vi skal nærme oss ambisjoner uttrykt i de fem hovedmålene i *strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole*, må Drangedal kommune:

- styrke den digitale grunnmuren og øke kvaliteten i måten vi bruker teknologi på (jfr. midtlinje illustrasjon på forsiden);
 - gjennom investering i relevant og nødvendig digitalt utstyr, må vi samtidig øke vår digitale kompetanse, og gjennom bruk kan vi kontinuerlig ta mer kunnskapsbaserte valg og gjøre systematiske evalueringer.

Overordnet digital plan for oppvekst i Drangedal 2024-2027 prioritere to hovedområder:

- 1. Plan for investeringer i digitalt verktøy og digitale hjelpemidler**
 - 2. Kompetanseheving av ansatte i barnehager og skoler.**
- Ansatte i barnehager og skoler trenger generelt økt digital kompetanse:
 - i bruk av digitale tjenester/administrative systemer, programmer og løsninger for foreldrekommunikasjon
 - om digitale læremidler, verktøy og ressurser, læringsplattformer, programmer og apper som er i bruk i oppvekstsektoren

Utfordringer og veien videre

Digitalt utstyr

Digitale løsninger i barnehagen og skolen skal bare tas i bruk for å bidra til å styrke kvaliteten på tilbudet og barnas og elevenes læring, og valg om å ta i bruk digitale løsninger må være kunnskapsbaserte. Hovedmål 1 i Nasjonal strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole 2023-2030 er: *Elever utvikler digital kompetanse i tråd med læreplanverket. Barnehagens digitale praksis bidrar til barnas lek, kreativitet og læring i tråd med rammeplan for barnehagen.*

Hovedmål 4 i Nasjonal strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole 2023-2030 er: *Den digitale grunnmuren og tilgangen til digitale løsninger er bærekraftig, av god kvalitet og bidrar til et likeverdig barnehage- og opplæringstilbud i hele landet.*

I dag er det forskjeller mellom barnehagene og skolene i kommunen med tanke på tilgang til digitalt utstyr for pedagogisk- og spesialpedagogisk bruk. PP-tjenesten, som også skal arbeide systemisk og med kompetanseheving ut mot barnehager og skoler i Drangedal, ser også et behov for tilgang på mer utstyr og relevante digitale ressurser som kan benyttes i blant annet arbeidet med tidlig språkstimulering og språktrening.

Tiltak videre vil være å sette av ressurser til innkjøp av digitalt utstyr. Deretter må det systematisk arbeides for å sikre at applikasjoner (apper)/digitale læremidler kvalitetssikres før de installeres og benyttes i møte med barn og elever.

Personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming⁴.

Den raske digitaliseringen av norsk skole krever økt kunnskap og kompetanse i sektoren og nye former for samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer. Den nye strategien, Nasjonal strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole 2023-2030, peker på sektorens utfordringer med personvern, anskaffelser og digital kompetanse.

Kommuner og fylkeskommuner bruker store summer hvert år på å sikre at læremidler og ressurser som brukes i barnehage og skole ivaretar kravene til personvern og informasjonssikkerhet. Hver enkelt applikasjon, eller digitalt læremiddel, må vurderes før de tas i bruk, og vurderingene er omfattende.

Tiltak videre vil være å videreutvikle det interkommunale tjenestesamarbeidet med IT Grenland. Vi må fremover etablere en mer systematisk struktur for faglige nettverkssamarbeid mellom Drangedal kommune (oppvekstfeltet; barnehager og skoler) slik at vi på en helhetlig og planmessig måte kan bidra til økt digital kvalitet i våre kommunale tjenester. Vi må synliggjøre nytten av samarbeidet gjennom et langsiktig arbeid og et samarbeid om

- o digitalisering og tjenesteinnovasjon innen oppvekstfeltet
- o styrking av informasjonssikkerheten gjennom medlemskapet i IT Grenland

Digitalisering i dialog med innbyggerne

Alle barn og unge skal få et likeverdig opplæringstilbud. Gratisprinsippet for opplæringen skal også gjelde når digitale løsninger brukes. Der mangel på digitale enheter, tilgang på internett eller lav digital kompetanse blant foreldrene er til hinder for et godt barnehage- og skole-hjem samarbeid må barnehagen, skolen og eiere legge til rette med god oppfølging⁵.

Tiltak er å være i god dialog med foreldre. Dette som et tema bør løftes inn i fora der foreldre er representert; som i (Samarbeidsutvalg) SU og i Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU).

Økt digital kompetanse

Hovedmål 2 i Nasjonal strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole 2023-2030 er: *Ansatte i barnehage- og skolesektoren har profesjonsfaglig digital kompetanse til å oppfylle intensjonene i rammeplanene for barnehage og SFO og læreplanverket i skolen, med en kunnskapsbasert tilnærming.*

⁴ https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/felleslosninger/skolesec/ks-positiv-til-prioritering-av--ny-strategi--for-barnehage-og-skole/?utm_campaign=Nyhetsbrev+fra+KS+-+12.+oktober+2023&utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_term=Strategi+for+barnehage+og+skole&utm_content=Nyhetsbrev+fra+KS+-+12.+oktober+2023+Qs5bCPcQuadj6LS7Yxd2dw

⁵ Fra Nasjonal strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole 2023-2030

Ansatte i barnehager og skoler i Drangedal trenger generelt økt digital kompetanse:

- i bruk av digitale tjenester/administrative systemer, programmer og løsninger for foreldrekommunikasjon
- om digitale læremidler, verktøy og ressurser, læringsplattformer, programmer og apper som er i bruk i oppvekstsektoren

I en mindre kommune med trange økonomiske rammer vil man kunne erfare og oppleve utfordringer knyttet til kapasitet gjeldene økonomiske ressurser og/eller menneskelige ressurser i form av kompetanse. Innenfor feltet digitalisering i barnehage og skoler er det i tillegg utfordrende å være i forkant av en utvikling som går meget raskt. Hvis vi skal få til en dreining mot å jobbe kunnskapsbasert og langsiktig for å øke sektorens profesjonsfaglige digitale kompetanse, trengs det tid og rom for å kunne prioritere et systematisk og målrettet arbeid.

Tiltak videre vil igjen være å videreutvikle det interkommunale tjenestesamarbeidet med IT Grenland. I tillegg vil vi det være et behov for en kommunal digital koordinator som både kan bidra med vurderinger og med kompetanse på digitale støttesystemer (eks. fagprogram). I tillegg må en slik ressursperson kjenne godt til og ha kompetanse på områdene personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming i arbeidet med digitale løsninger og aktiv bruk av dem.

Tiltak er videre er også at det administrativt tas ansvar for at det legges til rette for at arbeidet systematiseres, prioriteres og følges opp lokalt. Dersom denne overordnede digitale planen for sektor skal bidra til kompetanseheving av ansatte i barnehager og skoler i Drangedal, må barnehage- og skoleeier både forankre, initiere og planfeste mål og forventinger inn i barnehage- og skolepolitiske planer fra 2024.

Tiltak lokalt for ansatte i Drangedal kommunes barnehager og skoler er i tillegg å:

- benytte seg av kompetansepakker og tilgjengelig kompetansehevende tilbud⁶
- skole/barnehage-eier prioritere dette området ved søknader om videreutdanning for lærere/barnehagelærere/fagansatte

Andre mulige tiltak kan være å opprette «funksjonsstillinger»/digitale ressurspersoner i barnehager og skoler. I mange kommuner har de valgt denne tilnærmingen. Under et eksempel fra Lindesnes kommune⁷:

Alle skolene i Lindesnes har digitale veiledere, som er lokale ressurspersoner for ansatte og elever. De digitale veilederne møtes jevnlig i lærende nettverk for å videreutvikle og heve kompetansen hos ansatte og elever. Hensikten med de lærende nettverk er å skape kollektiv

⁶ <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/digitalisering/>

⁷ <https://www.lindesnes.kommune.no/digitalisering-i-oppvekstsektoren.6394561-559634.html>

læring og endring gjennom erfaringsdeling, kollektiv refleksjon, tilgang til ny kunnskap, nye idéer og inspirasjon (Holmquist, 2015).

Mål for de lærende nettverkene:

- Sikre at kommunens bruk av digitale flater og læringsplattformer styrker elevenes læring
- Sikre god utvikling av kommunens digitale ressurser og –kompetanse
- Sikre god utvikling av skolenes profesjonsfaglige digitale kompetanse (PfDk)
- Sikre god informasjon og logistikk knyttet til kommunens IKT-løsninger

Videre arbeid

- Budsjettarbeidet 2024 og Økonomiplan 2025-2027
 - Med referanse til innholdet i denne planen, må det settes av midler til digitalt utstyr i barnehager og skoler
- Barnehage og skolepolitisk plan 2024
 - Ved utarbeidelse av nye barnehage- og skolepolitiske planer fra 2024, må innholdet i denne planen synliggjøres i planen gjennom forventninger, mål og kompetansehevingstiltak
- Ressursallokering – mulig søke prosjektstilling og/eller tilskuddsmidler
 - Dersom oppvekstområdet skal få til et mer systematisk arbeid i tråd med nasjonale satsinger, føringene i rammeplanen, føringene i læreplanverket og som en oppfølging av denne overordnede digitale planen, må det sees på muligheter for å allokere på lokale ressurser og/eller å vurdere mulighet for å søke tilskuddsmidler og eventuelt opprette en prosjektstilling
- Opprette et bedre og målrettet samarbeid med ITG

Drangedal kommune, 16.10.2023